EFICACITATEA — PERMANENT LA ORDINEA ZILEI

O DISOCIERE NECESARĂ

Romulus BALABAN

Pe marginea eficacității reduse și a modalităților ei de rezolvare, se resimte nevoia unor puncte de vedere substanțiale, care să fixeze în perimetrul înțelegerii toate fațetele acestei probleme.

Mai întîi ar fi eronat să se considere posibil, la gradul actual de evoluție tactică a fotbalului mondial și la acel sumum de calități pe care le întrunesc jucătorii de clasă, că o bună eficacitate s-ar traduce atunci cînd se întîlnesc două echipe excelente și sensibil egale valoric, printr-un scor de genul: 4—4, 6—5, 7—7 sau altul situat prin apropiere. Oricine ar fi chestionat în această direcție, ar răspunde călăuzit numai de „bunul simț" dobîndit pe stadioane, că rezultatele amintite nu țin de fotbal, ci de alte sporturi. Rareori se obțin astfel de rezultate între echipe care participă în aceeași categorie și atunci cînd ele sînt totuși consemnate, analiza obiectivă a jocului descoperă mai întotdeauna cauze accidentale.

Desigur, prima expresie a eficacității rămîne înscrierea de goluri, dar am comite un gest inutil și nefundat dacă în fața unui rezultat de 1—1 consemnat la sfîrșitul unui meci între două echipe de autentică valoare, cu jucători de clasă de la portar pînă la extremă stîngă, ne-am lamenta pe tema lipsei de proporții a scorului. Obiceiul de a totaliza fără discernămînt golurile înscrise într-o etapă de campionat și de a promulga sentințe despre prezența sau absența eficacității, ni se pare cel puțin simplist. Spuneam nu de mult, că EVOLUȚIA TACTICII SE POATE TRADUCE, ÎN ALȚI TERMENI, PRIN DESCOPERIREA NEÎNTRERUPTA DE POSIBILITĂȚI CARE SĂ ÎNGREUIEZE ÎNSCRIEREA GOLURILOR. Dacă am efectua o paralelă între fotbalul actual și cel de acum 30 de ani, folosind ca singur criteriu cifra golurilor, trebuie să subscriem că prezentul reprezintă un dezolant regres. Dar o confruntare amplă argumentează existența unei evoluții ascendente, fiindcă astăzi s-au deschis noi orizonturi tactice, iar principiile vechi care și-au conservat valabilitatea s-au subtilizat, căpătînd zeci de nuanțe noi.

Socotim oportun a trasa pe suprafața chestiunii eficacității o linie despărțitoare, nu în intenția de a înălța un zid chinezesc, ci pentru a crea un instrument de referință, indispensabil atunci cînd efectuăm judecăți de valoare la adresa unei echipe sau alteia. Vor rezulta două subdiviziuni:

• CUM ÎȘI CONSTRUIEȘTE echipa X ocazia de gol? Manevrele sale tactice și acțiunile individuale în atac exprimă o idee coherentă, limpede, conjugată cu inteligența spontană a jucătorilor? Reușește să răstoarne dispozitivul defensiv advers? Își creează un număr suficient de ocazii? Răspunsul la aceste întrebări va conține o parte din aprecierile favorabile sau nu, la adresa gradului de eficacitate al echipei. E vorba, deci, despre situațiile favorabile obținute cu prețul unui efort colectiv și rațional, care desface, **dezechilibrează, deschide breșe în apărarea** adversă. **Astfel privind lucrurile, rămîn în afară circumstanțele cînd un gol se înscrie din greșeala flagrantă a unui apărător: autogol, o pasă la portar interceptată etc., cînd meritul beneficiarului este practic nul sau infim.**

• A DOUA SUBDIVIZIUNE se referă la modul cum echipa transformă în goluri sau ratează ocaziile create la proporția dintre numărul situațiilor și numărul golurilor.

Această diferențiere se impune deoarece una dintre ele se înscrie în domeniul tacticii (modul cum se mișcă echipa în corelație cu numărul și poziția adversarului), avînd în secundar și nuanțe de ordin tehnic, fizic și psihologic; iar alta se detașează în primul rînd prin caracterul ei tehnic (lovirea balonului pe spații mici și din poziții dezechilibrate, precizia și forța șutului etc.).

Care dintre cele două circumstanțe grevează în special eficacitatea echipelor noastre?

Putem spune, la modul cel mai general, că echipele noastre, **cele de club, ca și cele** reprezentative izbutesc să construiască un număr rezonabil de ocazii favorabile. **Din această afirmație nu dorim să se creadă că n-ar exista încă frecvente carențe de ordin tactic. Așteptăm ca antrenorii să demonstreze mult mai convingător, prin jocul echipelor, o înțelegere superioară, ajunsă pînă la structurile dinamice cele mai intime ale sistemului de joc actual. Aceasta rămîne o datorie a lor, care trebuie achitată cît mai urgent, altfel vom fi amenințați ca tactica fotbalului să fie din nou inovată substanțial, iar noi să ne găsim mereu „cu o mutare în urmă".**

Dar să revenim. Numeroase fapte de observație confirmă UN PROCENT NESATISFĂCĂTOR DE TRANSFORMARE ÎN GOLURI A SITUAȚIILOR FAVORABILE.

Ne declarăm în dezacord cu acei tehnicieni care **sînt de părere că remedierea acestei situații va putea fi efectuată numai cu jucători din generația următoare, fiindcă tehnica celor de azi e lipsită, în majoritatea cazurilor, de finețea necesară.**

ACEASTĂ ATITUDINE EVAZIVĂ ÎNLĂTURĂ RESPONSABILITĂȚILE ANTRENORILOR ȘI JUCĂTORILOR PÎNĂ LA CALENDELE GRECEȘTI.

Considerăm posibil, prin mai multă receptivitate din partea tehnicienilor față de miezul chestiunilor de tactică actuală (în numeroase cazuri noțiunile de joc constructiv, colectiv sau ofensiv, joc pe cupluri etc., au devenit niște simple clișee verbale, rostite automat, comod, sentențios, fără să se cunoască modul lor de predare și semnificațiile în subordine), ca și prin transpunerea reală a dificultăților jocului în antrenament, prin îngreuierea permanentă a exercițiilor de trasi la poartă, să facem încă un pas înainte pe drumul consacrării internaționale. Generația actuală de jucători are numeroase valențe care pot deveni actuale dacă se vor antrena cu seriozitatea marilor noștri jucători din trecut.

In etapa a 26-a, echipa cea mai eficace a fost Universitatea Cluj, care a înscris 5 goluri.

ȘI TOTUȘI, FOTBAL = GOLURI

Constantin TEAȘCA

Muncind cu perseverență, avînd preocupări îndelungate, manifestînd refuz categoric pentru diletantism, învățînd pînă la cele mai mici amănunte principiile ce guvernează sistemul și concepția colectiv-constructiv-ofensivă, am curajul să afirm că fotbalul nostru va face un adevărat salt valoric.

Fără a deschide o polemică, trebuie, totuși, să-mi exprim nedumerirea cu privire la discuțiile purtate, începînd chiar cu articolul „Fotbal și goluri". Practica personală, experiența acumulată ani și ani, dar mai ales specificul autohton erau atribute pe baza cărora să se monteze ceea ce de fapt exista în preocuparea unor antrenori.

Luînd cuvîntul în sensul acestor idei, voi sublinia „DE CE NU FINALIZĂM MAI MULT" și aceasta raportat la echipele pe care le-am pregătit și a căror carență este tipică fotbalului nostru.

Cu riscul de a repeta, afirmăm și noi că fotbal înseamnă pînă la urmă goluri. De aceea, cînd analizăm jocul unei echipe, concluzia trasă trebuie să fie reflectarea faptului cum marchează golurile și cum le primește. **Privind așa lucrurile, nu mai poți pune ratările și meciurile pierdute, pe seama ghinionului, publicului, arbitrajului sau altor elemente.**

Trebuie spus de la început că în cadrul jocului unei echipe apar două aspecte și anume: sau joacă defensiv de la început, sau — datorită încetinelii construcției atacului adversarului — are posibilitatea să se regrupeze masiv la fiecare atac. Și nu de puține ori afirmăm: s-au construit bine acțiunile, s-au creat ocazii nenumărate, dar această superioritate n-a fost concretizată. Ei bine, prima mare lacună, cauza-cauzelor ineficacității, este lipsa de promptitudine.

Într-adevăr, o ezitare, o încetinire, un gest suplimentar și tot beneficiul muncii de construcție s-a dus! Cînd adversarul a fost eliminat, cînd apărarea adversă este dezechilibrată și dezorganizată se impune să se dea o lovitură decisivă. În nici un caz nu trebuie să i se lase timp să-și revină, ci trebuie jucat repede pentru ca acțiunea colectivă să fie încununată cu un succes legitim și indispensabil. De aceea, jucătorii trebuie să nu uite că „rapid" și „lent" sînt noțiuni relative și că timpul se măsoară în zecimi de secundă!

Inalta măiestrie tehnică este caracterizată prin abilitatea de a face acest lucru la timp și precis. Și pentru a întări cele spuse, voi spicui rînduri din unele cronici sportive cu privire la echipa antrenată de subsemnatul:

„Nu trecuseră nici 30 de secunde din prima repriză și mingea pornită de la centrul terenului, după un schimb de pase între A—B—C, intră în poarta adversarilor, expediată de C".

Vorbind despre mijloacele rezolvării acțiunii, putem spune: ei au folosit o serie de „un-doi-uri", eliminînd succesiv adversarii; în apropierea porții, jucătorul C a intervenit la un triunghi și întreaga apărare a fost „țintuită" locului, lăsîndu-i jucătorului C numai sarcina să devieze mingea în poartă. Lucru pe care l-a și făcut. În această fază este reliefată pregnant ideea vitezei în execuție, a promptitudinii.

La un alt gol:

„A lovește din voleu mingea de la 12 metri și înscrie spectaculos la „păianjen". A fost o fază de zile mari. Atît deschiderea precisă a lui B și centrarea înapoi a lui C, cît și șutul impecabil al lui A, fiecare în parte merită nota maximă".

Sînt aici probleme a căror rezolvare o poate da numai antrenamentul conștiincios, la care trebuie muncit mult tocmai pentru a se învăța să se tragă rapid la poartă din „un-doi"-uri, triunghiuri, centrări și pase înapoi, din voleu etc. și nu așteptînd centrarea în grămadă, șutul de pe loc, mingi potrivite și alte asemenea execuții care plac jucătorilor, dar care în joc îi deservesc.

Cum altfel se pot explica marile ratări făcute în nenumărate jocuri? Să le explicăm și pe acestea:

„A stîrnit nedumerire șutul lui P, care de la 12 metri, cu un culoar excelent în față, a lovit mingea cu piciorul „împleticit", trimițînd-o peste poartă". **Sau:** „Era în minutul 35 și G primind o minge dintr-o centrare bună, trimite, așa ca să fie, balonul cu capul peste bară; era în minutul 66 și G neinspirat trage de la 14 metri, mult peste bară; era în minutul 76 și G, de la 6 metri, trage înalt peste bară, că nici la poarta de rugbi n-ar fi reușit să înscrie". **Sau:** „N, ca o... domnișoară. A avut acest N o ocazie de a înscrie, cît roata... tractorului. Era în minutul 62, scorul 1—1 și N singur cu portarul în față, trage anemic de la 16 metri, dînd posibilitatea portarului, ultimul apărător al oaspeților, care îi ieșise în întîmpinare, să salveze."

Mă opresc puțin la acest citat, deoarece în acest joc echipa noastră nu s-a încadrat în preceptele jocului colectiv. Această ratare, în lumina concepției noastre, primește o explicație în plus. N a primit o pasă lungă pe o poziție extrem de izolată. Lipsa de jucători în jurul lui (ca purtător temporar al balonului) l-a privat de sprijin, de „om de susținere" pentru a putea „deschide" unghiuri favorabile șutului la poartă din poziție favorabilă. Ori de cîte ori am transformat acțiunile la finalizare în luptă directă cu adversarul (pentru mingea care se afla în posesia noastră), deci abandonînd concepția colectivă, construită ofensiv, n-am putut valorifica mult trîmbițata dominare și am ratat excesiv.

A doua mare lacună a eficacității constă în faptul că jucătorii noștri n-au plăcerea, n-au pofta de a marca. **La echipele care construiesc jocul, în prima fază a acumulării, datorită depersonalizării care cuprinde pe unii jucători, preocuparea trasului la poartă este mai slabă. Și acest lucru a fost vizibil la toate echipele care și-au restructurat jocul pe baza principiilor colectiv-constructive.**

În concluzie, se poate sublinia că eficacitatea este determinată de construcția acțiunilor și promptitudinea șutului la poartă, de forța de atac și plăcerea de a marca. **(Pele cînd marchează, face un „dublu salt mortal". Partizan, după înscrierea primul gol (este vorba de finala „Cupei campionilor europeni" de la Bruxelles) a făcut ca meciul să se întrerupă cîteva minute. În timp ce la noi, după ce un jucător marchează, se uită candid la un punct în spațiu și revine în propriul teren, pentru că așa îl obligă regulamentul).**

Înainte de a încheia acest capitol, trebuie să mai remarcăm necesitatea impusă de aspectele răbdării și perseverenței. Cu atît mai mult cu cît de nenumărate ori am constatat că se joacă bine la mijlocul terenului, dar dovedim o totală lipsă de eficacitate. Această lipsă de finalizare se explică în această situație printr-o proastă muncă de finisare. Să faci să circule balonul în mijlocul terenului și să domini teritorial adversarul este bine, dar mai trebuie să știi să și profiți de aceasta. Atacanții noștri ajunși la poarta adversă la 20—25 metri, în fața unei apărări întărite, încep să se precipite, să se tulbure, să-și piardă convingerea și siguranța. Ei uită că pentru a străpunge o perdea groasă, este necesar să multiplice schimburile rapide, pasele redublate, să utilizeze devierile și să evite cît mai mult posibil controlul balonului, care provoacă pierderi de timp și care permit adesea unui adversar dezechilibrat sau eliminat, să revină. „Un-doi"-ul, de exemplu, este o armă redutabilă pentru a prinde pe picior greșit o apărare regrupată și întărită, cu condiția să fie efectuat rapid. Totuși, unor jucători de-ai noștri le repugnă să-l folosească în asemenea cazuri, neîndrăznind să se sprijine pe un partener strîns de adversari îndeaproape.

În concluzie, o echipă care a făcut muncă bună la mijlocul terenului și care își permite să atace cu mulți jucători, grație utilizării mecanismului „apărării în linie", nu trebuie să slăbească efortul în apropierea porții adverse. Ceea ce este realizabil la mijlocul terenului, este posibil și aproape de poartă!

Nu putem să punem punct părerilor noastre fără să vorbim de tehnică. Subliniem că PENTRU A FACE SĂ CIRCULE BALONUL REPEDE ȘI BINE, PENTRU A EFECTUA REPUNERI RAPIDE ȘI PRECISE, PENTRU A DEVIA MINGEA ÎNTR-UN MOD EFICACE, PENTRU A FI PROMPT ÎN ȘUTUL DECISIV, ESTE ABSOLUT NECESARĂ O BUNĂ TEHNICĂ. Și mai ales o tehnică bună în mișcare. Cel care joacă totdeauna pe loc (ca la baba-oarba) nu poate să fie eficace. De aici, necesitatea de a lucra mult, chiar foarte mult în acest domeniu, la antrenament. Un fotbalist poate să-și amelioreze întotdeauna tehnica, numai dacă își dă osteneala. Cu răbdare el va înregistra progrese cu atît mai mult cu cît jocul constructiv este făcut pentru a-i ușura sarcina.